

זה בורך פרק שלישי סנהדרין

לא

עין משפט נר מצוה

צט"א ב ג ד ה מ"י פ"ג
מ"ל עזוב הלכה ג
סמך לאון קט טו"ע ח"מ
ס"י ל סעיף ג
ק ר מ"י פ"ג מ"ל
סנהדרין הלכה א סמך
לאון קט:
קא ז ח ט י ב מ"י פ"ו
שם הלכה א ז ט י
סמך עשין לו טו"ע ח"מ
ס"י ל סעיף א
קב ל מ מ"י פ"ו מ"ל
מ"ל הלכה ח סמך
עשין ד טו"ע ח"מ ס"י
נה סעיף א וס"י ט סעיף
א: [ב]

רבינו חננאל

כלים שחורין וא' אומר
כלים לבנים היה זה נכון
ופוקרי' גברא אגברא קא
רמית כלומר מדברי רב
חסדא תקשי לרבה רבה
לא אכסריא ליה דרב חסדא
נהרעאי אמר אפילו אחד
אומר מנה שחור וא' אומר
מנה לבן מצטרפי ואמרין
כמאן כו' יהושע בן קרחה
הא לא דייקא כוהייתיה
אלא אינהו דאמרו כי האי
תנא דהניא אמר ר' שמעון
על כל אלוהו באת בחלקי בית
שמאי ובית הלל על (מנה)
שחור) שתי כתי עדים
אחת אומרת מאתים וא'
אומרת מנה שיש בכלל
מאתים מנה על מה נחלקו
על כל אחת שבת שמאי
אומרים נחלקה עדותן
ובית הלל אומרים יש
בכלל מאתים מנה הנה
א"ר שמחיהויה זה ליה
עדותן קיימת וק"ל
כהורדעי ואלויב דבית
הלל א' אומר חבית יין וא'
אומר חבית שפן אוקי' יש
אחד אומר דמי חבית יין
ד' וזוים ואחד אומר דמי
חבית שפן ח' וזוים הנה
עובדא וחייביה ר' אמי
לנבע שלש ע"פ אלו
השנים ד' וזוים חביתא
דחמרא מנא ד' וזוים דמי
חביתא דמשחא כו'
שמעון בן אלעזר דאמר
יש בכלל מאתים מנה.
אבל אם מעדין יין משש
רשמן משש נחלקה עדותן.
א' אומר דמי חביתא דחמרא
וא' אומר כדיוטא
התחתונה הלווהו היה
עובדא וצירף ר' עדותן
חייב התנביל לשלם: ת"ל
מניין שכשיצא לא יאמר
אני מוכה וחבירי מחייבין
ומה אגשה וזו רבו עלי
ת"ל לא תלך רכיל [בעמך]
ואומר הולך רכיל מגלה
סוד. והוא תלמוד דנפיק
ליה מלתא דאמראתא בבי
מדרשא בסוד בחר כ"ב
שני ואפקיה ר' אמי
לההוא תלמיד מבי
מדרשא אמר דין גליא
רוי: מתני' כל זמן
שמביא ראיא סותר את
הדין אמרו לו כל ראיא
שיש לך הבא מיכן ועד ל'
יום הביא בתוך ל' יום
סותר. אמר ר' יוחנן
יעשה [זה שלא] מצא
בתוך ל' יום ומצא לאחר
שלשים אמר רבה בר רב
הונא הלכתא כרשב"ג
ולית הלכתא כחכמים
אפילו ייעבד אלא מאן
דעבד כחכמים מהדרין
ליה: אמרו לו הבא עדים
ולא ראיא ואחר [כך] מצא

הוא דאמר כי האי תנא. משמע הכא דרב יהודה דאמר זמנה שחור וזמנה לבן אין מצטרפין לית ליה דרשב"ג ותימא דבחוקת הצמים (ב"ב דף ק"ז מהא.) וס' גבי עובדא דרב כהנא שקל צידקא צארעיה משמע צהדיא דרב יהודה אית ליה דרשב"ג ואין לומר דרב יהודה בכל ענין קאמר ואפילו זמנה שחור וזמנה לבן והאי דקאמר רבא מסתברא מילתיה דרב יהודה צאחד אמר כו' רבא טעמא דנפשיה קאמר דא"כ הל"ל והאלהים אמר כו' יהודה אפילו זמנה שחור וזמנה לבן כדאשכחן צ"ק דגישין (דף י"ג: וס' א) מסתברא מילתיה דרב צפקדון כו' דיש לומר דודאי אית ליה דרשב"ג אלא שמחלק בין מנה למאתים למנה שחור ומנה לבן: **שבת שמאי** אומרים נחלקה עדותן, ולא שממיר כיון דצכת אחת צית ששמי אומרים נחלקה עדותן אס כן צשמי ימתי עדים ה"ל נמצא אחד מהן קרוב או פסול יש לומר דהיינו דוקא כשהפסול ידוע אי נמי כמ"ד תמקיים העדות צשאר אי נמי לא אמרינן נמצא אחד מהם קרוב או פסול אלא צבאו צבת אחת מוך כדי ציצור דלח צשיני עדות אחת והכא צבאו שני ימתי עדים זו אחר זו ועי"ל דכי אמר נמצא אחד מהם קרוב או פסול ה"מ כי מסייעי אהדדי אכל הכא דמכחשי אהדדי לא"ש: **חייבין** לית ליה לרב נמני הא דלמרינן אין נוקינן צבא דאמר רב נמנן צפקר שום הימומים (עכ"פ דף ק"ג.) מריש שחבירי רבו עלי תלמוד לומר לא תלך רכיל בעמך ואומר ה' הולך רכיל מגלה סוד יהוא תלמידא דנפיק עליה קלא דגלי מילתא דאיתמר בי מדרשא בתר עשרין ותרתינן שנין אפקיה רב אמו מבי מדרשא אמר דין גלי רוי: **מתני'** וכל זמן שמביא ראיא סותר את הדין אמר לו כל ראיות שיש לך הבא מיכן עד שלשים יום (א) מצא אינו סותר אמר רשב"ג מה יעשה זה שלא מצא בתוך שלשים ומצא לאחר שלשים אמר לו הבא עדים ואמר אין לי עדים אמר הבא ראיא ואמר אין לי ראיא ולאחר זמן הביא ראיא ומצא עדים מהי זה אינו כלום אמר רשב"ג מה יעשה זה שלא היה יודע שיש לו עדים ואמר קרבו פלוני ופלוני ויעידוני או שהוציא ראיא מתחת פונדתו הרי זה אינו כלום: **גמ'** אמר רבה בר רב הונא הלכה כרשב"ג ואמר רבה בר רב הונא אין הלכה כדברי חכמים פשיטא כיון דאמר הלכה כרשב"ג ממילא ידענא דאין הלכה כחכמים מהו דתימא הני מילי לכתחילה אבל דיעבד שפיר דמי קמ"ל דאי עביד מהדרין ליה: אמר לו הבא עדים כו' אמר רבה בר רב הונא א"ר יוחנן הלכה כדברי חכמים ואמר רבה בר רב הונא אמר רבי יוחנן אין הלכה כרשב"ג פשיטא כיון דאמר הלכה כרשב"ג הא בכלהו הלכה כרשב"ג לאפקוי מהא דאמר רבה בר רב הונא כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה ההוא ינוקא דתבעוהו לדינא קמיה דרב נחמן א"ל אית לך שיהי א"ל לא אית לך ראיא א"ל לא חייביה רב נחמן הוה קא בכי ואוילי שמעוהו הנך אינשי אמרו ליה אנן ידעינן במילי דאבוך אמר רב נחמן צבהא אפילו רבנן מודו דינוקא במילי דאבוה לא ידע והיא איתתא דנפק שטרא מתותי ידה אמרה ליה ידענא בהאי שטרא דפריע הוה יימינה רב נחמן אמר ליה רבא לרב נחמן כמאן כרבי דאמר א' אותיות נקנות במסירה אמר ליה שאני הכא דאי צביעא קלתיה איכא דאמרי לא הימנה רב נחמן אמר ליה רבא לרב נחמן והא אי צביעא קלתיה

גברא אגברא. דרב חסדא דארב יהודה: **כר' יהושע בן קרחה.** דמכל מקום שניהם מעידים שחייב לו מנה: **היכא דלא מהסו אהדי.** כגון זה מעיד על מנה צביוס ראשון ושניהן מודין שזה לא ראה מעידים על מנה אחד ומכחישין זה את זה מי אמר: **הוא דאמר כי האי תנא.** והרדעי אמרו כי האי תנא דאמר זה אומר מנה זה אומר מאתים דמכחישין זה את זה מעדין למנה שיש בכלל מאתים מנה ולא אמרינן שמהן שקרו אלא הלך אחר הפחות צהכס: **נחלקה עדותן.** שכיון שהאחד שקנן שוב אין כאן עדות: יש צנלל **מאתים מנה.** שניהם מעדין על מנה וצאחו מנה אין מכחישין זה את זה: **כי האי גוונא.** דלתי מיני יניחו וכו'ל' האי מיכחשי דדי מי אמר: **לדמי.** זה אומר צפני הודה לו דמי צחית של יין וזה אומר צפני הודה דמי צחית של שמן דמרוויחו מסהדי ארמי צחית יין: **צדיוטא עליונא.** הלוהו מנה: **צדיוטא.** עלייה הצולטת לרשות הרבים על פני רוחב צחית וצני עדות הרבים עוצרים תמיתה: **ולירף עדותן.** כר' יהושע בן קרחה דמרוויחו מנה מצידי וצ"ע דמתכחישי צצדיקות כרצ יהודה: **צטר עשרין וטרסין שנין.** דאיתמר צי מדרשא אפקיה ההוא תלמידא. **ודבר שזן הרע היה: מתני' כל זמן שמביא ראיא.** הנה צצית דין ולא היה שטר זכותו צצידו וילא מצית דין חייב ולאחר זמן נמצא שטר זכותו והציאו: **סותר את הדין.** צית דינו סותרין לו דינו צפסקו ומחייבין את שכנגדו: **הנה ראיא.** שטר זכותך: **הרי זה אין כלום.** שהרי אמר אין לי ומישינין שמה זייף או שטר עדים: **קרבו פלוני ופלוני כו'.** אפילו רבן שמעון בן גמליאל מודה שכיון שהיה יודע צהן ואמר אין לי ודאי שקרנים הן: **פונדתו.** חגורתו: **גמ' הלכה כרבן שמעון.** אקמייתא קאי כיון דלא אמר אין לי אע"ג דלא מצא בתוך שלשים יום: **דאי עבד.** כרבנן מהדר עובדא: **ממילא ידעינן דאין הלכה כרבן שמעון.** והכא ליתא למימר דלעיל מנייה דאי עבד כו' דצשלמא התם אי לאו דהדר ואמר אין הלכה כחכמים הוה אמינא אי צציד לא מהדרין דליתא כח דברי המרוצין אכל הכא כיון דאמר הלכה כחכמים פשיטא דאי צציד כיחיד מהדרין להו: **הא קא משמע לן דבהא.** לחודא הוא דאין הלכה כרבן שמעון הא צנלל מקום הלכה כמותו אפילו צצרב וצדין: **ערב.** צגט פשוט (ב"ב ד' קעג): **צידן.** צמסכת גישין צמי שחחו קורדיקוס (ד' עז): **ראיה אחרונה.** הן צתרייתא דמתני' דאילו צקמייתא הילכתא כותיה: **דנפק שטרא מסוסי יד.** שהאמינוהו הלוה והמלוה לשומרו: **אוסוס ניקוס צמסירה.** המוכר שט"ח לחצירו קנה החוץ צמסירת אותיות ומילתיה דרבי צהמוכר את הפסיה (ב"ב ד' עו.) והכא נמי קנאחו והוי כעידה ונלמנת לומר פרוע: קלתיה

(א) ולעיל ל: מעטע ל: וס"ן (ב) צנא צתרא חת: מ"ר כ: א (ג) ציק ט"א: (ד) אמר לו פליל גירסת סדר המשנה ור"ף וה"ש צכ"ט צכ"ט אמרו לו: (ה) גירסת סדר המשנה אפונדתו (ו) גישין לת. וצ"ר לקמן: וצ"ר (ז) וצ"ר ע"ו. שם קעט. קידושין מו: יבמות קט"ו. (ח) וכן לקמן עב"ל. ט) וצ"ע ח"ס צ"ב מה: ד"ה מתלקא:

תורה אור השלם

1. לא תלך רכיל בעמך
לא יעצמו על דם רעך
אני יי' ורקאי יש טו
2. הולך רכיל מגלה סוד
אנאן רוח מקפסה דבר:
משלי י"א

גליון הש"ס

תוס' ד"ה חייבה וכו' נבי
קפון בקבילין ע"י צ"ק דף
נע ע"א ח"ס ד"ה וכו':

הגהות הב"ח

(א) במשנה על ל' יום
הביא בתוך שלשים וכו'
אמר לו הנה עדים וכו'
אמר לו הנה ראיא:

מוסף רש"י

שאחת אומרת מאתים.
היו ג' זמנים היום צהצוה
שעה צבאחו מקום (דש"ב)
ע"ב צבאחו מנה. שיש בכלל
מאתים מנה. דהיינו מנה
זו ואין כה שניה ממכתת
מנה שבת ראשונה מעידה.
אלא מוסיפין כן מנה צחית.
אכל כה ראשונה ממכתת
לשניה על אחת מנה
שמוסיפין וצבאחו מנה שני
אלא מוסיפין כן מנה צחית.
אכל כה ראשונה ממכתת
לשניה על אחת מנה ולא
ישלם (שם). נחלקה
עדותן. דמילי דקמפסיה
מנא לא קמפסיה מנא (שם).
יש בכלל מאתים מנה.
וטול מנה (שם). וראיה
אחרונה. שמתלוק צבני
מתלוקים צבניא שטר ראיא
למור את הדין. צנלשויה
הלכה כמותו וצחיתיה אין
הלכה כמותו (ב"מ ד"ה).
אחריות. כגון שטר. נקנות
במסירה. צלא קנין ואין
יסול לחור בו (יבמות קט"ו).
הלכה כמותו (ב"מ ד"ה).
אית צירן לכמוצ שטר
מכירה על השטר שטר
מוכר לו אלא משמע לו
שטר שש לו על חמרים
לזכות בו נחמדי הנה
לפרעם ליה (קדושין חו):
ושמעוד לו ליה ליה הקונה
כנו שיהי משועבד לנלוה
כל זמן שלא חזר וממלו
(דש"ב ב"ב קס"ו). לצבות
הלוקח את החוב מן הלוח
במסירה שמעור לו העולה
את השטר ולא מני עשין
לוה לנר על פי צלוחתו
ממורן קן (שם ע"ו) ולא צירן
למתכבד קן וכל שט"ח (שם ע"ו).
ולא שטר שטר (שם ע"ו).

עדים ומצא ראיא אינה כלום. אמר רשב"ג מה יעשה [זה שלא] היה יודע שיש לו עדים ומצא עכשיו כו'. אמר רבה בר רב הונא הלכה כחכמים ואין הלכה כרשב"ג בהא בכלל דהלכתא כותיה בערב וצידן ולאפקוי ממידן חוץ מערב וצידן. ההוא ינוקא דתבעיה ברינא קמי דרב נחמן ואתחייב ואל' רב נחמן אית לך שהדי או ראייה ואמר לאו ושמעוהו אינשי דהוו בכי ואמרו ליה אנן ידעינן לך וכווא. ואמר רב נחמן בהא אפילו רבנן מודו דמקבלין ראותיהו דינוקא במילי דאבוה לא הוה ידע: והיא איתתא דנפק שטרא מתותי ידה ואמר ידענא ביה דפריעא הוא ולא הימנא רב נחמן דאמר בתר דאתחוק בכי דינא לא אמרינן